

Rd. til Kirke- og Underviisningsvæsenet, imedens vi give 15 Gange saa Meget ud til vort Forvarsvæsen? Sandheden er imidlertid heldigvis ikke den, idet der af vore separate Fonds — af hvilke de fleste rimeligvis eller ganske vist have deres Oprindelse fra kongelige milde Gaver og altsaa ere en Omfordeling af den absolute Magt af Statsindtægtskilderne — udredes omtrent 750,000 Rd. om Aaret til Kirke- og Underviisningsvæsenet, saa at det vilde være mere correct i Begyndelsen af Paragraphen at sætte 1,140,000 Rd. istedetfor 388,000 Rd.; man kan dertil, om man vil, for Regnskabets Skyld føie circa 100,000 Rd. i Skolepenge, men dette er jo underordnet. Der er endnu en Post, som er udeladt i denne Paragraph, og som jeg dog, om ikke for Andet end for en omhyggelig Oversigts Skyld, kunde ønske at see opført, nemlig den Formue, der anvendes til Geistlighedens Løn. Vi have en lille Post i denne Paragraph, som benevnes „Tillæg til utilstrækkelig lønede eller selvstændig Indtægt fævnende Embeder og Virksomheder“, og denne Post fastholder man til samme Tid, som der gives Geistlige — det var jo Tilfældet ifjor paa flere Steder —, som have 8, 9 à 10,000 Rd. aarlig i Indtægt. Dette er et Vidnesbyrd om, at, hvorledes den endelige Ordning af dette Forhold end skal være, trænge vi absolut til en saadan. Der er dernæst et andet Spørgsmaal, nemlig: Har Regjeringen juridisk Ret — ja efter Udtrykkene i Grundloven skulde jeg næsten antage, at den har det, men det er dog tvivlsomt — til at dele de geistlige Embeder imellem Flere og oprette nye, hvorjombest den finder for godt? Har den en saadan Ret, da er det efter min Formening en meget unaturlig Ret; thi ifølge de ogsaa af Folkethinget approberede Regler faaer enhver geistlig Embedsmand Afgang til Pension af Statskassen, saa at det saaledes paa denne Maade staaer i Administrationens Magt igjennem saadanne Ansættelser, foruden at gjøre en noget forandret Anvendelse af den Formue, der er henlagt til Geistligheden, ogsaa at gjøre directe Fordring paa Statskassen.

Dette Spørgsmaal turde man ogsaa vente bragt til Klarhed. Jeg skal endnu nævne et andet Punkt. Paa Grund af den ikke altid skjønnsomme Maade, hvorpaa de milde Gaver under den absolute Regjering bleve uddeelte omkring i Landet — idet det dengang gik, som det saa ofte gaaer, at de, der vare nærmest Raadens Sol, ogsaa havde størst Fordeel deraf —, have vi nu Kirker, hvortil der er henlagt enorme Formuer, imedens der gives Tilfælde, hvor Communerne ere i forfærdelig stort Besvær med deres Kirker, som ere uforholdsmæssig store efter de nuværende Forhold, og som de ikke engang kunne magte at holde vedlige; gribe nu dehos Kunstnerne ind og sig, at de skulle holdes vedlige paa Grund af Hensyn, som kunne være smukke og i kunstnerisk Henseende berettigede, kunne mange Communer være i yderste Grad uheldig stillede. Lad os faae undersøgt Fundatserne for disse Stiftelser til Fordeel for Kirkerne, og lad os forandre, hvad der retteligt og billig bør forandres, ved Lov i disse kirkelige Fundatser, saaledes at de i endnu langt højere Forstand, end hidtil har været Tilfældet, komme de Gode og Kirker til Nytte, som trænge til Hjælp. Jeg har nævnt dette, naaget jeg skal erkjende, at det er et Spørgsmaal, som sagtens bliver drøftet af den nedsatte Kirkecommission. — Til hele vort Skolevæsen medgaaer der — det er jo glædeligt, at vi kunne gjøre det — meget betydelige Beløb. Men her turde det vistnok gjælde, hvad jeg nævnedes før, at det kan være Dvivel underkastet, hvorvidt disse Beløb anvendes heldig. Det ærede Medlem, der aabnede Debatten ved første Behandling af Finantsloven, sagde, at hans Stilling tillod ham ikke nærmere at omtale Universitetets Forhold. Efter den Theori skulde min Stilling ikke tillade mig nærmere at omtale Almueskolerne eller Folkehøiskolerne Forhold. Jeg anerkjender imidlertid ikke den Theori; hvad Stilling man beklæder udenfor denne Sal, er efter min Betragtning aldeles uafhængig af Ens Stilling her. Vi bevilgede ifjor til Examinationscommissioner 3000 Rd.; de ere ikke blot forblevne ubenyttede, men de ere end ikke